

Levanger kommune

Verdal kommune

Kommunedelplan

Næring, landbruk og naturforvaltning

mot år 2020

Visjon:

LIVSKVALITET OG VEKST

Levanger/Verdal 15. april 2010

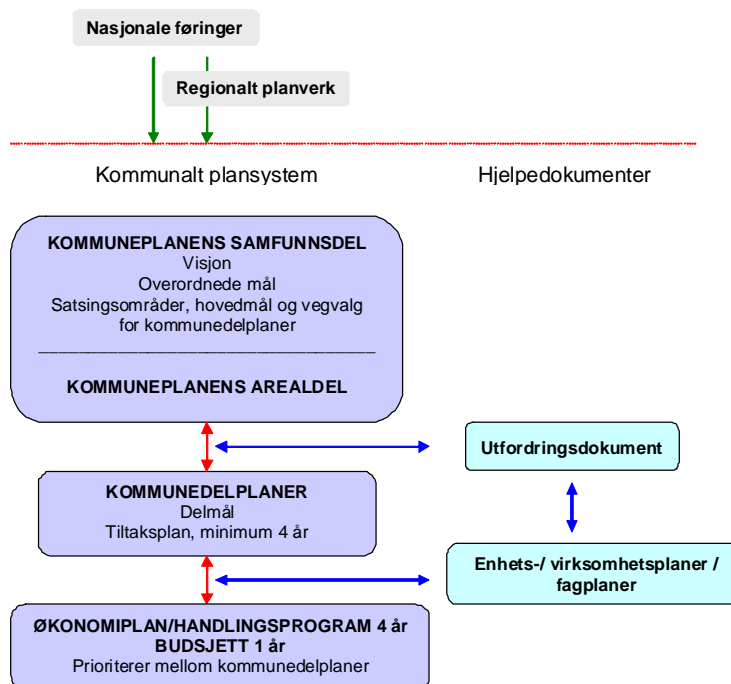
Innhold:

1. INNLEDNING	3
2. KOMMUNEPLANENS SATSINGSOMRÅDER OG MÅL.....	5
3. OPPFØLGING AV SATSINGSOMRÅDER	6
3.1 HANDLINGSPROGRAM SAMFUNN OG TJENESTER.....	6
3.1.1 <i>Hovedsatsingsområder</i>	6
3.2 HANDLINGSPROGRAM ORGANISASJON.....	20
4. FORSLAG PÅ NYE SATSINGSOMRÅDER I PLANPERIODEN.....	22
4.1 NYE SATSINGSOMRÅDER.....	22
5. TILTAKSPLAN.....	23
5.1 DRIFTSTILTAK	23
5.2 INVESTERINGSTILTAK.....	32
6. HJELPEDOKUMENTER	33

1. INNLEDNING

Kommunedelplan næring, landbruk og naturforvaltning 2008-2020 er felles for Levanger og Verdal kommuner og inngår i det kommunale plansystemet som vist i figuren under.

Totalt er det seks kommunedelplaner, de øvrige er: Kultur, Oppvekst, Helse, velferd, pleie og omsorg, Anlegg, infrastruktur, samfunnssikkerhet og miljø og Støttefunksjoner.

Kommuneplanens samfunnsdel har følgende visjon og overordnede mål:

Visjon: LIVSKVALITET OG VEKST

Overordnede mål: Levanger og Verdal skal være

- Bærekraftige og nyskapende samfunn som er attraktive for næringsliv, befolkning, arbeidskraft og eksterne samarbeidsparter.
- Samfunn som med utgangspunkt i sin egenart utvikler mangfold og kulturrikdom.
- Preget av engasjement, deltakelse, frivillighet og folkestyre.
- Energiske, kreative og inkluderende.
- Innbyggerfokuserte og kvalitetsbevisste.
- Opptatt av helse og helsekonsekvenser av tiltak i alle sektorer.
- Miljøperspektivet skal ha en sentral rolle i kommunenes arbeid.

Kommuneplanens samfunnsdel er førende for kommunedelplanene. Kommunedelplanene har særskilt ansvar for oppfølging på bestemte satsingsområder. For kommunedelplan næring, landbruk og naturforvaltning er dette satsingsområdet næringsutvikling. Men kommunedelplanen skal også beskrive oppfølging på de av de øvrige satsingsområdene som er relevant for området.

Tidsperspektivet for mål og vegvalg i kommuneplanen og for oppfølgingen i kommunedelplanene er år 2020.

Samarbeid mellom kommunene og næringslivet er nødvendig for å oppnå ønsket utvikling. For å ivareta samarbeidet er det etablert faste arbeidsgrupper på fokusområdene.

Næringsansvarlige i kommunene og representanter for Markedsplassen AS og Verdal Næringsforum deltar i og har et overordnet koordineringssansvar for alle satsingsområder. I tillegg er det valgt to representanter fra relevante næringer og eller aktører og en politiker fra hver kommune til hver gruppe.

Arbeidsgruppen for fokusområde Naturforvaltning og utdanning består av næringsansvarlige og en politiker fra hver kommune, en administrativ representant fra enheten Landbruk og naturforvaltning og representanter fra Levanger viltneemd og Verdal utmarksneemd.

Arbeidsgruppen for Utdanning og kompetanse består av næringsansvarlige, en representant for organisasjonsenheten, en politiker fra hver kommune, og representanter fra Markedsplassen AS og Verdal næringsforum.

Kommunedelplanen har en tiltaksdel på minimum 4 år. Arbeidsgruppene har hatt ansvaret for å utarbeide førsteutkast til planen, de har ansvar for å gjennomføre årlig evaluering og rullering av kommunedelplanens tiltaksdel og for å fungere som "lokomotiv" i utviklingsprosesser.

Kommunenes økonomiske andel i ulike tiltak avklares i den årlige behandlingen av økonomiplanen, hvor det foretas en samlet prioritering av tiltak fra alle kommunedelplanene.

Kommunedelplan Næring, landbruk og naturforvaltning avviker fra de øvrige kommunedelplanene som følge av behovet for samarbeid med eksterne aktører for å nå planens mål. Planen har derfor mer utfyllende beskrivelser av vegvalg/innsatsområder enn øvrige planer.

2. KOMMUNEPLANENS SATSINGSOMRÅDER OG MÅL

SAMFUNN OG TJENESTER:

Hovedsatsingsområde næring, landbruk og naturforvaltning:

Satsingsområde: **NÆRINGSUTVIKLING**

Mål: Levanger og Verdal kommuner har et sterkt industrimiljø og et variert næringsliv med gode utviklingsmuligheter.

Satsingsområder som innebærer medansvar:

Satsingsområde: **Oppvekstmiljø**

Mål: Barn og unge opplever motivasjon og mestring.
Det er samsvar mellom arbeidslivets kompetansebehov, utdannings-institusjonenes tilbud og ungdommens valg av utdanning.

Satsingsområde: **Folkehelse**

Mål: En aktiv befolkning med god helse.

Satsingsområde: **Omsorg for alle**

Mål: Tjenestetilbudet er trygt og forutsigbart, samtidig som det er dimensjonert og strukturert i forhold til befolkningens sammensetning og behov.
Enhver har en meningsfylt hverdag ut fra egne forutsetninger.

Satsingsområde: **Kultur for alle**

Mål: Kunst, idrett og kultur har en viktig rolle i offentligheten. Alle innbyggere har mulighet til kulturopplevelser og aktiv deltakelse i kulturlivet.

Satsingsområde: **Fysiske omgivelser**

Mål: Bolyst er utviklet gjennom helhetlig, langsiktig og samordnet satsing på stedsutvikling.

Satsingsområde: **Samfunnssikkerhet**

Mål: Beredskap og forebygging skaper trygghet hos befolkningen.

ORGANISASJON:

Satsingsområder som skal følges opp av alle kommunedelplanområder:

Satsingsområde: **Koordinering**

Mål: Kommunale tjenester er koordinert og samhandlingen med eksterne samarbeidspartnere er god.

Satsingsområde: **Arbeidskraft**

Mål: Levanger og Verdal kommuner er attraktive arbeidsgivere som tiltrekker seg og beholder arbeidskraft med riktig kompetanse.

Satsingsområde: **Teknologi**

Mål: Levanger og Verdal er foregangskommuner innen bruk av teknologi. Alle kommunale ansatte har relevant kompetanse i bruk av digitale verktøy og ny teknologi.

Satsingsområde: **Miljøvennlig drift**

Mål: Kommunal drift er energieffektiv og tar i bruk riktig teknologi for å spare miljøet.

3. OPPFØLGING AV SATSINGSOMRÅDER

3.1 Handlingsprogram samfunn og tjenester

3.1.1 Hovedsatsingsområder

Satsingsområde:	NÆRINGSUTVIKLING
Mål:	Levanger og Verdal kommuner har et sterkt industrimiljø og et variert næringsliv med gode utviklingsmuligheter.

REISELIV OG KULTUR

Vegvalg 1: Legge til rette for en betydelig posisjon i nasjonalt og internasjonalt reiselivsmarked.

Innsatsområde 1.1:

Stimulere til næringsutvikling innen kombinasjonene reiseliv, landbruk, kultur og miljø.

Tiltak 1.1.1:	Utvikle gårder med kombinasjonen husdyrhold, grønnsaker, egenprodusert mat og historier
Forklaring	I dag er bl.a. Sæter gård en slik opplevelsesgård, men ønskelig med flere
Måleindikator	Antall nye opplevelsesgårder

Innsatsområde 1.2:

Bidra til at Stiklestad utvikles som et helårlig attraksjonsfyrtårn i Trøndelag.

Tiltak 1.2.1:	Ferdigstille Stiklestadir og utvikle opplevelsen "I slaget"
Forklaring	SNK har et utviklingsprogram fram mot 2030, arbeidet er godt i gang
Måleindikator	Antall besøkende
Tiltak 1.2.2:	Videreutvikle samarbeidet med aktører som Verdalslaks, Stiklestad golfklubb, Tromsdalsopplevelser og Den Gyldne Omvei og lokale matprodusenter.
Forklaring	Besøkende til Stiklestad ønsker sammensatte opplevelser, en del samarbeid er utviklet allerede og inngår i opplevelsespakker
Måleindikator	Antall besøkende

Innsatsområde 1.3:

Legge til rette for at "Olavsarven" genererer ny reiselivsaktivitet i Levanger og Verdal.

Tiltak 1.3.1:	Utvikle pakker sammen med bl.a. Nidarosdomen/Erkebispegården
Forklaring	Helgenkongens rike henger nøye sammen med Nidaros, attraksjonen i Levanger og Verdal vil øke gjennom slikt samarbeid
Måleindikator	Omsetning
Tiltak 1.3.2:	Utvikle strekningen Stiklestad – Munkeby til å bli den beste strekningen på pilegrimsleden
Forklaring	Pilegrimsvandinger er in i Europa, vi kan nokså enkelt høste vår andel
Måleindikator	Antall vandrere
Tiltak 1.3.3:	Profilere Munkeby som klosteret ved verdens ende hvor det også kan kjøpes fransk ost
Forklaring	Munkeby gamle kloster og det nye klosteret er gode historier og Munkeby ligger i vakkert kulturlandskap
Måleindikator	Antall som besøker Munkeby og antall som kjøper ost

Innsatsområde 1.4:

Bidra til at Falstadsenteret løftes som et nasjonalt monument for historisk dokumentasjon, med fokus på menneskerettigheter.

Tiltak 1.4.1:	Øke fokus på betydningen av menneskerettighetene
Forklaring	Fortsette arbeidet som er startet opp i henhold til Falstads egne planer
Måleindikator	Økt besøk

Innsatsområde 1.5:

Legge til rette for økte markedsandeler gjennom satsing på natur- og temabasert opplevelsesturisme.

Tiltak 1.5.1:	Utvikle sykkelturisme
Forklaring	Sykkel er populært, vi må ta vår andel og har vakkert kulturlandskap å by på.
Måleindikator	Antall sykkelturister
Tiltak 1.5.2:	Utvikle fuglekikketurisme
Forklaring	Fuglekikking er stort i andre land i Europa, vi vil ta vår andel av interessentene
Måleindikator	Antall fuglekikkere

Innsatsområde 1.6:

Sikre samarbeid mellom reiseliv og landbruk.	
Tiltak 1.6.1:	Videreutvikle pilegrimsleden med overnattingssteder og muligheter for bespisning
Forklaring	Vi har lang led som går i område med spredt bebyggelse, her er det mulighet til å få fornøyde vandrere og et landbruk som tar vare på kulturlandskapet og som på sikt kan få noe inntjening
Måleindikator	Antall overnattinger og antall bespisninger
Innsatsområde 1.7: Utvikle samarbeidet med reiselivsoperatører-	
Tiltak 1.7.1:	Passasjerer fra Hurtigruten og fra cruisebåter får anledning til å besøke Helgenkongens rike
Forklaring	Skip kan legge til på Levanger havn og/eller busser kan kjøre fra Trondheim og videre til Rørvik gjerne med overnatting på Innherred
Måleindikator	Antall anløp og antall bussturister
Tiltak 1.7.2:	Utvikling av oppsøkende salgsapparat
Forklaring	Det historiske Trøndelag har gode nok produkter til å starte oppsøkende salg
Måleindikator	Omsetning
Innsatsområde 1.8: Utarbeide en felles plan for grunnleggende infrastruktur for reiselivet.	
Tiltak 1.8.1:	Avklare videre felles destinasjonsselskap
Forklaring	For å få økt omsetning i regionen, trengs samarbeid
Måleindikator	Om avklart eller ikke
Tiltak 1.8.2:	Tilrettelegge for gode nettsider med mulighet for å bestille og betale på nett (minumum engelsk i tillegg til norsk)
Forklaring	Besøkende planlegger og kjøper i økende grad på nett
Måleindikator	Antall som bruker nettet
Tiltak 1.8.3:	Porten til Helgenkongens rike sørfra markeres ved inngangen til Vududalen
Forklaring	Merkevaren Helgenkongens rike /Olavsarven må utvikles/skapes
Måleindikator	Markert eller ikke
Innsatsområde 1.9: Arbeide for miljøbevissthet og kvalitet i alle ledd.	
Tiltak 1.9.1:	Alle severdigheter som markedsføres må være lett å finne, universelt utformet og vedlikeholdes godt. Innehaverne må sjekke hjemmesiden sin minst 2 ganger pr dag.
Forklaring	Besøkende omtaler sine opplevelser, negative opplevelser river ned omdømmet
Måleindikator	Andel fornøyde besøkende
Tiltak 1.9.2:	Tømmestasjoner og parkeringsplasser for bobiler opprettes i tilstrekkelig grad
Forklaring	Regulerte forhold gir trivsel – for alle
Måleindikator	Antall tømestasjoner og antall parkeringsplasser
Innsatsområde 1.10: Arbeide med rekruttering og framtidig kompetansebehov.	
Tiltak 1.10.1:	Arrangere vertskapskurs
Forklaring	Behov for kompetanseøkning hos aktører.
Måleindikator	Antall deltakere
Innsatsområde 1.11: Vektlegge miljøvennlige løsninger i kommunalt planarbeid.	
Tiltak 1.11.1:	Stille krav til utbyggere/aktører i å bruke miljøvennlig teknologi
Forklaring	Ulike aktører kan bidra til om løsninger blir miljøvennlig eller ikke. Plan- og bygningsloven som trådte i kraft 1. juli 2009 gir økte muligheter for å stille krav.
Måleindikator	Andel utbygninger som inneholder en eller flere miljøvennlige løsninger
Innsatsområde 1.12: Samarbeide med nøkkelaktører.	
Tiltak 1.12.1:	Kommunen må være en aktiv samarbeidspartner.
Forklaring	Hittil har kommunen inntatt en proaktiv nok rolle på dette feltet.
Måleindikator	Økt reiselivsomsetning.
Innsatsområde 1.13: Samarbeide med HiNT for å utvikle næringslivet i regionen.	
Tiltak 1.13.1:	Utvikle forventinger til HiNT innen reiseliv og kultur.
Forklaring	HiNT er viktig leverandør av kompetanse.
Måleindikator	Antall elever utdannet innen området.

LANDBRUK OG MAT

Vegvalg 2: Legge til rette for videreutvikling, produksjon og foredling av landbruksprodukter, samt

stimulere til næringsutvikling innen kombinasjonen reiseliv, landbruk kultur og miljø.	
Delmål:	Levanger og Verdal er en foregangsregion på landbruk, med fokus på matproduksjon, produktutvikling og miljø. Omsetningen skal dobles fra 2008 til 2020.
Innsatsområde 2.1: Legge til rette for videreutvikling, produksjon og foredling av landbruksprodukter, samt stimulere til næringsutvikling innen kombinasjonen reiseliv, landbruk, kultur og miljø.	
Tiltak 2.1.1:	Nytte Landbruksinkubator/Ungt entreprenørskap til å bearbeide gulrot og potet til nye produkter
Forklaring	Det er god økonomi i å utvikle produkter som kan selges som gourmet, eks småpotet og knaskegulrøtter. Det ligger trolig potensiale i å utvikle andre produkter på samme måte. Tilby "nye" produkter som sukkererter, asparges etc som er et voksende norsk marked.
Måleindikator	Økt produksjon og avsetning av gulrot og potet i regionen.
Innsatsområde 2.2: Bygge på og utvikle eksisterende produksjonsmiljø.	
Tiltak 2.2.1:	Aktivt bruke prosjektet "Melk i fokus" til å skape økt fokus på framtidig melkeproduksjon i regionen
Forklaring	Nødvendig med økt positiv fokus på melkeproduksjonen i regionen. Melkeproduksjonen i regionen går ned. Dette til tross for at vi har et utvidet og voksende mottaksapparat for melk
Måleindikator	Økt produksjonsmengde melk.
Innsatsområde 2.3: Fokusere på nye inntektsmuligheter knyttet til gården som ressurs.	
Tiltak 2.3.1:	Utvikle aktiviteter for mennesker i ulike livsfaser
Forklaring	Pr. 2009 er det 4-5 gårder som driver "Inn på Tunet"-tilbud.
Måleindikator	Antall brukerdager.
Tiltak 2.3.2:	Alternativ bruk av tomme driftsbygninger.
Forklaring	Tomme driftsbygninger står i stor grad utnyttet, og de forfaller.
Måleindikator	Ny bruk av tomme driftsbygninger.
Tiltak 2.3.3:	Utvikle "pilegrimspakke" med mat, turmuligheter og overnatting (Også under fokusområde reiseliv)
Forklaring	Stor satsing på pilegrimskonseptet nasjonalt. Regionen er i oppstartsfase.
Måleindikator	Omsetning knyttet til pilegrimsopplevelser
Innsatsområde 2.4: Øke matproduksjonene ved samarbeid mellom landbruksnæringa og kompetansemiljøer.	
Tiltak 2.4.1:	Produsere brosjyre som samlet viser ha som tilbys av landbruksprodukter i regionen.
Forklaring	Bondens marked og enkelte kjedebutikker selger en del lokalprodusert mat. I tillegg finnes gårdsutsalg som kan øke salget ytterligere. For å formidle tilbudet er det behov for en selgende brosjyre for gårdsproduktene. Det er få kunder som har kjennskap til tilbudet av gårdsprodukter i regionen.
Måleindikator	Økt omsetning av gårdsprodukter.
Innsatsområde 2.5: Legge til rette for småskala videreforedling av lokalprodusert mat.	
Tiltak 2.5.1:	Falbygdens Ost i Levangers samarbeidskommune i Nordisk Cittaslow – Falkøping – er blitt en betydelig ettertraktet vare i Sverige. Dette er et eksempel som kan følges. Falbygdens Ost deler svært gjerne sin erfaring.
Forklaring	Maria Munkebykloster startet osteproduksjon høst 2009. For øvrig eksisterer ikke produksjon av osteprodukter i regionen.
Måleindikator	Økt produksjon av lokalprodusert mat.

Innsatsområde 2.6: Sikre en større del av videreforedlingen av vår matvareproduksjon i nærområdet.	
Tiltak 2.6.1:	Nytte mobilt slakteri for slaktning av lokalprodusert mat.(Dyr opp til 100 kg)
Forklaring	Dagens situasjon er at kjøtt produsert må ut av kommunene for slaktning for så å transporteres tilbake.
Måleindikator	Økt slaktning og videreforedling av lokalprodusert sau og kalv.
Innsatsområde 2.7: Satse på økologisk mat.	
Tiltak 2.7.1:	Øke interessen for å produsere økologisk. Bevirke til endring i regelverket.
Forklaring	Dagens norske forskrift om økologisk dyrking er strengere i Norge enn i andre land.
Måleindikator	Økt omsetning av økologisk produserte varer.

Tiltak 2.7.2:	Øke økologisk kornproduksjon
Forklaring	Liten tilgang på økologisk såkorn
Måleindikator	Økt økologisk kornproduksjon
Tiltak 2.7.3:	Utvikle lokal økologisk sjokolade. Stimulere elevene på vg skole for eksempel gjennom en konkurranse om å lage Olavssjokolade (Banesår eller Blodøks)
Forklaring	Etterspørsel etter lokal produsert sjokolade. Ingen produsenter i dag.
Måleindikator	Øke produksjon av økologisk sjokolade.
Innsatsområde 2.8: Øke antall dekar landbruksareal ved å dyrke opp nytt areal som kompensasjon for omregulert areal.	
Tiltak 2.8.1:	Etablere pilotprosjekt på flytting av jord gjennom kjøp av kvoter ved nedbygging.
Forklaring	Det er for rigid dersom det ikke skal være mulig å "flytte" jordbruksareal
Måleindikator	Utførte prosjekt
Innsatsområde 2.9: Dekke fremtidig kompetansebehov, bl.a. miljø- og utviklingskompetanse.	
Tiltak 2.9.1:	Fokus på mulighetene i markedet. Bruke Askeladdprisen aktivt som motiverende faktor.
Forklaring	For å sikre videreutvikling av næringen er det avgjørende å sikre rekruttering av neste generasjon av begge kjønn. Negativ trend i forhold til rekruttering må snues.
Måleindikator	Antall elever på videregående skole og universitet innenfor relevante fag.
Innsatsområde 2.10: Legge til rette for rekruttering og bosetting gjennom nærhet til skole og barnehage, ha en tjenelig vegstandard.	
Tiltak 2.10.1:	Markedsføre regionens kvaliteter for rekruttering og bosetting på gårdsbruk.
Forklaring	Synliggjøre kvaliteter ved nærhet til naturen og viderefortelle de gode historiene
Måleindikator	Økt bosetting på gårdsbruk,
Innsatsområde 2.11: Vektlegge miljøvennlige løsninger i kommunalt planarbeid.	
Tiltak 2.11.1:	Stille krav til utbyggere i å bruke miljøvennlig teknologi
Forklaring	Ulike aktører kan bidra til om løsninger blir miljøvennlig eller ikke. Plan- og bygningsloven som trådte i kraft 1. juli 2009 gir økte muligheter for å stille krav.
Måleindikator	Andel utbygninger innen landbruk som inneholder en eller flere miljøvennlige løsninger
Innsatsområde 2.12: Samarbeide med nøkkelaktører.	
Tiltak 2.12.1:	Samarbeid kokk/produsent. Gjennom kokkemiljø kan betydelig produktutvikling skje.
Forklaring	Produsent i stor grad fokus på produksjon og i for liten grad på produktutvikling.
Måleindikator	Økt omsetning av lokalprodusert mat.
Tiltak 2.12.2:	Videreutvikle godt samarbeid med FoU-miljøer
Forklaring	Det samarbeides med Matforsk på Kvithammer og med Mære.
Måleindikator	Økt produktutvikling
Innsatsområde 2.13: Samarbeide med HiNT for å utvikle næringslivet i regionen.	
Tiltak 2.13.1:	Utvikle forventinger til HiNT innen landbruk og mat.
Forklaring	HiNT er viktig leverandør av kompetanse.
Måleindikator	Antall elever utdannet innen området.

MILJØBASERT NÆRING	
Vegvalg 3: Satse på miljøvennlige energikilder, miljøteknologi og miljøvennlige byggeløsninger.	
Delmål: Levanger og Verdal er en viktig internasjonal region innen miljøteknologi, miljøvennlig energiproduksjon og miljøvennlige byggeløsninger.	
Innsatsområde 3.1: Nytte det lokale kompetansefortrinnet på renovasjon.	
Tiltak 3.1.1:	Benytte kompetanse som finnes i Innherred Renovasjon og Veolia Miljø i informasjon til næringslivet om avfallshåndtering av ulike avfallsprodukter.
Forklaring	Behov for økt kompetanse
Måleindikator	Antall gjennomførte samarbeid innen dette området.
Innsatsområde 3.2: Legge til rette for å utvikle produkter basert på miljøteknologi, miljøvennlig energiproduksjon og miljøvennlige byggeløsninger.	
Tiltak 3.2.1:	Koble seg opp mot teknologimiljøene for gjennom samarbeid å øke miljøkompetansen til relevant lokal næring og samtidig ha fokus på å utvikle nye, mer energisparende løsninger.
Forklaring	Gjennom samarbeid med ulike miljøer kan løsninger utvikles.
Måleindikator	Gjennomførte samarbeidsprosjekt
Innsatsområde 3.3: Jobbe for at næringslivet får gode og miljøvennlige alternativer til vegtransport.	
Tiltak 3.3.1:	Støtte opp om jernbane 1 time Steinkjer-Trondheim.
Forklaring	Reisetid påvirker bosetting og utvikling
Måleindikator	Reisetid
Tiltak 3.3.2:	Styrke utnyttelsen av havnene i Trondheimsfjorden (se også under vegvalg 5 ENERGI)
Forklaring	Ledig kapasitet i dag
Måleindikator	Lkt bruk
Innsatsområde 3.4: Arbeide med rekruttering og framtidig kompetansebehov.	
Tiltak 3.4.1:	Levanger og Verdal kommuner Miljøsertifiserer egne virksomheter
Forklaring	Kommunen sertifiserer i dag næringslivet i kommunen, må gå foran som fyrtårn.
Måleindikator	Antall Miljøfyrtårnsertifiserte egne virksomheter
Tiltak 3.4.2:	Kommunene vektet miljøsertifisering i anbud ved kjøp av varer og tjenester.
Forklaring	Vil gi ytterligere økt fokus
Måleindikator	%Andel innkjøp fra miljøsertifiserte virksomheter
Tiltak 3.4.3:	Økt informasjon til lokalt næringsliv om Miljøfyrtårnsertifisering
Forklaring	Behov for kompetanse i næringslivet
Måleindikator	Antall Miljøfyrtårnsertifiserte virksomheter i næringslivet
Tiltak 3.4.4:	Samarbeide skole og næringsliv når det gjelder produksjon av bioenergi. Bedriftsbesøk.
Forklaring	Vil øke interessen for å ta utdanning innen området.
Måleindikator	Antall studenter innen bioenergi.
Innsatsområde 3.5: Sikre miljøvennlige løsninger ved utarbeidelse av reguleringsplaner og bebyggelsesplaner og i rullering av kommunale miljøplaner.	
Tiltak 3.5.1:	I forbindelse med anbud på offentlige bygg må det stilles detaljerte krav slik at leverandørbransjen ha like konkurransevilkår. Dvs at det må prosjekteres detaljert før anbudet går ut. Krav om årskostnader ved drift av bygget. Samtidig også årskostnader etter 3 års drift. På nybygg skal maksimum være 80kwt pr m2.
Forklaring	Kvalitetssikrer økonomi og bærekraft
Måleindikator	%andel anbud i forhold til ovenstående.
Tiltak 3.5.2:	Stille krav til lagring av avfall under bakken ved større leilighetskompleks.
Forklaring	Miljø = estetikk
Måleindikator	Antall etablerte avfallshånderingsanlegg under bakken.
Tiltak 3.5.3:	Legge bestemmelse om miljøvennlige løsninger i byggematerialer og energi i reguleringsbestemmelser.
Forklaring	Dagens praksis er mer i retning av oppfordring til, og ender opp som et kostnadsspørsmål.

Måleindikator	Antall gjennomførte byggeprosjekter med miljøvennlige løsninger.
Tiltak 3.5.4:	Sette krav til radonmåling i forbindelse med byggesøknad. Resultatene samt systematiske målinger skal resultere i et tilgjengelig radonkart over våre kommuner.
Forklaring	Radon er en naturlig forekomst i bl.a. granitt som det er mye av på Innherred. Det er forholdsvis enkelt å fjerne radon hvis påvist før bygging. Stor variasjon innen små områder.
Måleindikator	%Andel dokumenterte "radonfrie" oppførte bygg.
Innsatsområde 3.6: Samarbeide med nøkkelaktører.	
Tiltak 3.6.1:	Samarbeid med NTNUs forskningsmiljøer innen miljøteknologi.
Forklaring	Nødvendig å innhente spisskompetanse på området.
Måleindikator	Gjennomførte samarbeidsprosjekt.
Innsatsområde 3.7: Samarbeide med HiNT for å utvikle næringslivet i regionen.	
Tiltak 3.7.1:	Etablere en årlig konferanse med fokus på energi. Målgruppe politikere, næringsliv og kommunen.
Forklaring	Skape felles forståelse av helhetsbilde på de ulike elementer som påvirker energiforbruk.
Måleindikator	Gjennomført konferanse

HELSETEKNOLOGI	
Vegvalg 4: Satse på forskning og næringsutvikling innen helseteknologi.	
Delmål:	Levanger og Verdal er en viktig internasjonal region innen forskning og næringsutvikling på området helseteknologi
Innsatsområde 4.1: Legge til rette for samarbeid mellom aktører med ulikt ståsted, som sammen kan utvikle ny næringsaktivitet	
Tiltak 4.1.1:	Levanger og Verdal kommuner innkaller til møte minst 2 ganger pr år
Forklaring	Bli kjent med hverandre. Oppstartmøte arrangert 25. august 09 – 8 bedrifter møtte
Måleindikator	Antall bedrifter som begynner å samarbeide med hverandre
Tiltak 4.1.2:	Levanger og Verdal kommuner legger ut lenker på sin hjemmeside til alle aktuelle bedrifter
Forklaring	Gjør det enklere å finne fram for alle. Ny hjemmeside tatt i bruk, gir gode muligheter for å legge inn lenker.
Måleindikator	Antall bedrifter som begynner å samarbeide med hverandre
Tiltak 4.1.3:	Arrangere "halv-åpen dag", dvs invitere hjem eller til presentasjon av produkter og virksomhet på rådhuset på ettermiddagstid
Forklaring	Bli kjent med hverandres produkter. Ikke startet opp.
Måleindikator	Antall bedrifter som begynner å samarbeide med hverandre
Tiltak 4.1.4:	Fysisk samlokalisering i klynge(r)
Forklaring	Klyngeetableringer gir synergieffekt, dvs 2+2 blir mer enn 4. Ingen entydige klynger i dag på helseteknologi.
Måleindikator	Om samlokalisering har funnet sted
Innsatsområde 4.2: Legge til rette for internasjonal forretningsutvikling av lokale helseteknologibedrifter og av	

Biobank-konseptet	
Tiltak 4.2.1:	Gjøre aktuelle produsenter i Levanger og Verdal oppmerksom på muligheten.
Forklaring	Umulig for lokale produsenter å vite hva som etterspørres uten å få informasjon.
Måleindikator	Omsetning
Tiltak 4.2.2:	Bygge auditorium ved HUNT.
Forklaring	Behov for en arena for å formidle resultater. Finansiering ikke klar.
Måleindikator	Auditorium er bygd
Innsatsområde 4.3: Legge til rette for etablering av nærliggende bedrifter rundt HUNT.	
Tiltak 4.3.1:	Informere om de muligheter som ligger i HUNT.
Forklaring	Mye informasjon er lagret, kan omsettes til kunnskap.
Måleindikator	Antall bedrifter som etablerer seg
Innsatsområde 4.4: Nyttiggjøre mulighetene knyttet eldre som en ressurs.	
Tiltak 4.4.1:	Delta i samarbeid med FoU-virksomheter og bedrifter i utviklingsarbeid, både på nasjonalt og internasjonalt nivå
Forklaring	Hele den vestlige verden er opptatt av at andelen eldre øker, de lever lenger og at kostnadene til helsevesenet eksploderer. Her gjelder det i fellesskap å finne gode løsninger for at eldre kan greie seg selv, og i egen bolig, lenger. Levanger og Verdal kommuner har vært med på sin første EU-helse-søknad i januar 2010.
Måleindikator	Antall nasjonale og internasjonale samarbeidsprosjekter i første omgang
Innsatsområde 4.5: Legge til rette for ny næring med utgangspunkt i smarthusløsninger for eldre	
Tiltak 4.5.1:	For å få fortgang på å utvikle smarthus, må kommunene ta en aktiv rolle
Forklaring	Det er ønskelig at eldre kan bo lenger hjemme. Ingen integrerte smarthus bygd så langt i Norge.
Måleindikator	Omsetning av boliger med integrert smarthusløsninger
Innsatsområde 4.6: Sikre nødvendig kompetanse for framtidig aktivitet og næringsutvikling	
Tiltak 4.6.1:	Samarbeid med utdanningsinstitusjoner som utvikler helseteknologi-utdanning
Forklaring	Nye utdanningsmuligheter må skapes, og dette er dels på gang i vår region.
Måleindikator	Antall elever fra Levanger og Verdal som tar denne utdanningen
Tiltak 4.6.2:	Tilby elever i ungdomsskolen og videregående skole til bl.a dagsbesøk på fremtidens operasjonsstue.
Forklaring	Interesse for helseteknologi i hele sin bredde må skapes tidlig. Elever fra videregående har brukt halve dager på HUNT, med god respons.
Måleindikator	Antall elever
Innsatsområde 4.7: Vektlegge miljøvennlige løsninger i kommunalt planarbeid	
Tiltak 4.7.1:	Stille krav til utbyggere i å bruke miljøvennlig teknologi
Forklaring	Det er mange aktører som kan bidra til om utviklingen blir miljøvennlig eller ikke. Plan- og bygningsloven som trådte i kraft 1. juli 2009 gir økte muligheter for å stille krav.
Måleindikator	Andel utbygninger som inneholder en eller flere miljøvennlige løsninger
Innsatsområde 4.8: Bruke partnerskapsavtale mellom kommunene og HINT aktivt	
Tiltak 4.8.1:	Utvikle forventninger til HINT innen helseteknologi
Forklaring	HINT er en stor leverandør av kompetanse for oss, men det er ingen utdanning pt innen helseteknologi, sykepleieutdanning den eneste som er i nærheten av feltet.
Måleindikator	Antall studenter innen helseteknologiske fag
Innsatsområde 4.9: Samarbeide med nøkkelaktører	
Tiltak 4.9.1:	Offensivt bruke virkemiddelapparatet, inkludert regionalt næringsfond og internasjonale muligheter som EU-program
Forklaring	Helsereformen kan ikke fungere uten at det utvikles ny teknologi for fremtidens helsearbeid. I oppstartsfasen.

Måleindikator	Omsetning
Tiltak 4.9.2:	Samarbeide med HIST som utvikler helseteknologiutdanning
Forklaring	Ny utdanning er nødvendig for å tilfredsstille nye identifiserte behov. HIST er i ferd med å utvikle en utdanning innen helseteknologi.
Måleindikator	Antall fra Levanger og Verdal som årlig avslutter utdanning innen helseteknologi

INDUSTRI OG ENERGI
Vegvalg 5: Legge til rette for videreutvikling av industri og styrking av industrimiljøet. Sikre god forvaltning av mineralske ressurser og råstofftilgang for eksisterende bedrifter samt legge til rette for nyetableringer innenfor sektoren.

Delmål: Levanger og Verdal er det mest robuste og inkluderende industrimiljøet i Midt-Norge, hvor det legges til rette for å utvikle fremtidens løsninger.

Innsatsområde 5.1:
 Satse på alternativ energiproduksjon og miljøvennlige produksjonsmetoder.

Tiltak 5.1.1:	Utbygging av grønn energiproduksjon på Skogn.
Forklaring	Som en del av satsingen på Fiborgtangen næringspark
Måleindikator	Volum produsert
Tiltak 5.1.2:	Videreutvikle Ecopro
Forklaring	Miljøvennlige produksjonsmetode av energi
Måleindikator	Volum produsert og omsatt energi

Innsatsområde 5.2:
 Legge til rette for nye satsings- og produktområder.

Tiltak 5.2.1:	Videreutvikle klyngetekningen, bl.a. innen elektronikk/helseteknologi (se også vegvalg 4)
Forklaring	Klyngeetablering gir flest ringvirkninger
Måleindikator	Antall klynger
Tiltak 5.2.2	Presentere lokalisering av eksisterende bedrifter og ledig areal på en oversiktlig måte
Forklaring	Kart med oversikt over hvem som holder til på strategisk næringsareal og hva området egner seg til vil tiltrekke flere
Måleindikator	Antall nyetableringer
Tiltak 5.2.3:	Oppgradering av jernbane og E6
Forklaring	Vegen mellom flyplass og Innherred bør oppleves å være så kort som mulig, veien mellom NTNU og Innherred bør oppleves å være så kort som mulig
Måleindikator	Reisetid
Tiltak 5.2.4:	Attraktive boligområder
Forklaring	Ved nyetableringer er attraktive boforhold viktig
Måleindikator	Folketallet

Innsatsområde 5.3:
 Arbeide med rekruttering og framtidig kompetansebehov.

Tiltak 5.3.1:	Benytte bl.a. juletreffet til å formidle om jobbmuligheter.
Forklaring	Behov for å synliggjøre behovet for teknisk kompetanse i næringslivet.
Måleindikator	Tilgang på arbeidskraft.

Innsatsområde 5.4:
 Vektlegge miljøvennlige løsninger i kommunalt planarbeide.

Tiltak 5.4.1:	Stille krav til utbyggere i å bruke miljøvennlig teknologi
Forklaring	Ulike aktører kan bidra til om løsninger blir miljøvennlig eller ikke. Plan- og bygningsloven som trådte i kraft 1. juli 2009 gir økte muligheter for å stille krav.
Måleindikator	Andel industriutbygninger som inneholder en eller flere spesielt miljøvennlige løsninger

Innsatsområde 5.5:
 Samarbeide med nøkkeltørere.

Tiltak 5.5.1:	Samarbeid i Trondheimsfjorden om havnetjenester
Forklaring	Et strategisk samarbeid antas å kunne skape vinn-vinn situasjoner
Måleindikator	Strategisk samarbeid etablert
Tiltak 5.5.2:	Lage forpliktende strukturer med NTNU-miljøet
Forklaring	Teknologisk kunnskap står sentralt for nyutvikling
Måleindikator	Systematisert samarbeid

Innsatsområde 5.6: Samarbeide med HiNT for å utvikle næringslivet i regionen.	
Tiltak 5.6 1:	Utvikle forventinger til HiNT innen industri og energi
Forklaring	HiNT er viktig leverandør av kompetanse.
Måleindikator	Antall elever utdannet innen området.

NATURFORVALTNING	
Vegvalg 6: Man skal ivareta de biologisk viktigste områdene og dermed bidra til å stanse tapet av arter. Biologisk mangfold data skal være med i vurderingsgrunnlaget i alle plansaker.	
Delmål: Levanger og Verdal er foregangskommuner innen kunnskapsbasert naturforvaltning på lokalt nivå.	
Innsatsområde 6.1: Hjorteviltbestanden skal balanseres innenfor et nivå som til enhver tid vurderes som bærekraftig, både i forhold til bestandens kvalitet og i forhold til andre samfunnsinteresser.	
Tiltak 6.1.1:	Videreføre allerede etablert forvaltning gjennom viltutvalgene og felles viltnemnd.
Forklaring	Det reises jevnlig spørsmål om viltutvalgene skal legges ned.
Måleindikator	Eksistensen av en fornuftig viltforvaltning.
Innsatsområde 6.2: Hjorteviltforvaltningen bør være bestandsplanbasert med en hensiktsmessig valdstruktur.	
Tiltak 6.2.1:	Stimulere til aktivt samarbeid grunneiere imellom innom naturlig vald,
Forklaring	Lik praksis i begge kommuner hvor et antall dyr pr år over en 3-årsavtale tildeles.
Måleindikator	Etablert samarbeid.
Innsatsområde 6.3: Det skal utarbeides en plan for bruk av data vedrørende biologisk mangfold.	
Tiltak 6.3.1:	Plan utarbeides
Forklaring	Behov for retningslinjer
Måleindikator	Planen er utarbeidet
Innsatsområde 6.4: Data vedrørende biologisk mangfold skal ajourføres fortløpende.	
Tiltak 6.4.1:	Løpende ajourhold av data
Forklaring	Behov for dokumentasjon
Måleindikator	Oppdatert informasjon
Innsatsområde 6.5: Kommunene skal melde seg inn i miljøverndepartementets satsing på Countdown 2010 – stopp tapet av det biologiske mangfoldet.	
Tiltak 6.5.1:	Melde seg inn
Forklaring	Behov for forpliktelse
Måleindikator	Forpliktelse inngår
Innsatsområde 6.6: Kommunene skal bidra til god forvaltning av kommunenes verneområder.	
Tiltak 6.6.1:	Positiv utnyttelse av verneområdene
Forklaring	Behov for informasjon og fokus på fordelene som vern gir.
Måleindikator	Antall områder med positiv fokus.
Innsatsområde 6.7 I tillegg til de innsatsområdene som er gjort mener arbeidsgruppen at følgende bør i tillegg innen fokus Nasjonal laksefjord. Dette da bestand av sjø-ørret har gått betydelig ned i Trondheimsfjorden og også innerst i Trondheimsfjorden som ha egen sjø-ørretbestand:	
Tiltak 6.7.1:	Sørge og at oppgangshindrende terskler ikke igjengroes.
Forklaring	Behov for bunnmessige og terskelmessige tiltak slik som ved utløpet Verdalselva.
Måleindikator	Åpne terskler

Tiltak 6.7.2:	Videreføre årlig yngel-og ungfiskregistrering.
Forklaring	Nødvendig dokumentasjon for oppfølging av utviklingen.
Måleindikator	Gjennomført årlig registrering.
Tiltak 6.7.3:	Økt spredning av informasjon om hvordan hindre spredning av smitte
Forklaring	Behov for utvidet kjennskap til smitterisiko
Måleindikator	Økt forståelse for smittefaren
Innsatsområde 6.8 I tillegg til de innsatsområdene som er gjort mener arbeidsgruppen at følgende bør i tillegg innen fokus Vandrevet småkraftverk:	
Tiltak 6.8.1:	Tttygging av småkraftverk i Dillfossen og andre aktuelle fossefall i regionen forutsatt at vernebestemmelser løses opp.
Forklaring	ROVAS har undersøkt bærekraft for småkraftverk i f.ek.s Hoplavassdraget og funnet dette bærekraftig.
Måleindikator	Antall etablerte småkraftverk.
Innsatsområde 6.9 I tillegg til de innsatsområdene som er gjort mener arbeidsgruppen at følgende bør i tillegg innen fokus Næringsutvikling i tilknytning til Nasjonalparken (se også vegvalg 1 REISELIV):	
Tiltak 6.9.1:	Etablere informasjonspunkt fra E6 som viser til portal til søndre del av Nasjonalparken.
Forklaring	Informasjonsbehov
Måleindikator	Etablert informasjonspunkt
Tiltak 6.9.2:	Utvikle næring knyttet til turisme i sammenheng med biologisk mangfold og verneområder.
Forklaring	Viktig potensiale
Måleindikator	Etablert næring i henhold til dette.
Tiltak 6.9.3:	Legge tilgjengelig informasjon på kommunens hjemmeside over tur- og overnattingsmuligheter i Nasjonalparken.
Forklaring	Behov for lett tilgjengelig info.
Måleindikator	Økt bruk av overnattingstilbudet.
Innsatsområde 6.10 I tillegg til de innsatsområdene som er gjort mener arbeidsgruppen at følgende bør i tillegg innen fokus Attraktivitet som hyttekommuner:	
Tiltak 6.10.1:	Avklare muligheter for spredt bygging av utleiehytter i LNF-omåde som et ledd i å utvikle tilbudet innen jakt/fiske/friluftsliv
Forklaring	Behov for å utnytte mulighetene innen jakt/fiske/friluftsliv.
Måleindikator	Antall tilgjengelige utleiehytter
Tiltak 6.10.2:	I forbindelse med arealplanen øke arealstørrelse på fritidsbolig
Forklaring	Arealstørrelse på fritidsbolig kan i dag være begrensende på attraktivitet
Måleindikator	Økning tillat areal
Innsatsområde 6.11 I tillegg til de innsatsområdene som er gjort mener arbeidsgruppen at følgende bør i tillegg innen fokus Kortnebbgås:	
Tiltak 6.11.1:	Medvirke til effektiv jakt på kortnebbgås
Forklaring	Behov for effektiv jakt. Kortnebbgås fredes i Belgia, føres i Danmark, 1 mill i årlig erstatning til bønder i Trøndelag og jevnlig magrere bestand på Svalbard fordi bestanden er for stor.
Måleindikator	Antall felte kortnebbgås
UTDANNING OG KOMPETANSE	
Vegvalg 7: Arbeide med rekruttering og framtidig kompetansebehov.	
Delmål:	Det er samsvar mellom næringslivets kompetansebehov, utdanningsinstitusjonenes tilbud og ungdommens valg av utdanning.
Innsatsområde 7.1: Kartlegge næringslivets framtidige kompetansebehov.	
Tiltak 7.1.1:	Formidle mulighetene for arbeid innenfor de ulike sektorer på juletreffet.
Forklaring	Mest interessant å nå ut til ungdommen med jobbmulighetene i regionen.
Måleindikator	Tilgang på arbeidskraft
Innsatsområde 7.2: Informere skolene om regionenes kompetansebehov.	

Tiltak 7.2.1:	Nytte nyopprettet Karrieresenter for Verdal og Levanger som kompetanseformidler på området
Forklaring	Etablert som 3årig prosjekt. Offisiell åpning primo 2010.
Måleindikator	Antall forespørsler.
Tiltak 7.2.2:	Skape større tilgang på økonomikvalifisert arbeidskraft
Forklaring	Stort behov i næringslivet i dag.
Måleindikator	Antall økonomiutdannede.
Innsatsområde 7.3: Legge til rette for samarbeidsprosjekter mellom næring og skole, bl.a. innenfor satsingsområdene i Kommunedelplan næring, landbruk og naturforvaltning.	
Tiltak 7.3.1:	Etablere avløser som godkjent utdannelse.
Forklaring	Tilgang på avløsere nødvendig for å opprettholde husdyrhold. Lønn og status må være som for andre fagarbeidere.
Måleindikator	Antall utdannede avløsere.
Innsatsområde 7.4: Opprettholde og videreutvikle satsing på entreprenørskap i skolene.	
Tiltak 7.4.1:	Utfordre entreprenørskap i skolen til å utvikle nye produkter innen områdene landbruk og mat.
Forklaring	Behov for nytenking innen tradisjonelle produkter
Måleindikator	Antall nyutviklede produkter/bruksområder for produkter.
Innsatsområde 7.5: Samarbeide med nøkkeltører.	
Tiltak 7.5.1:	Utvikle samarbeid med Ungt Entreprenørskap.
Forklaring	Behov for å bruke UE som et aktivt redskap for å få til næringsutvikling innen et mangfold av områder.
Måleindikator	Tilgang på arbeidskraft.
Tiltak 7.5.2:	Gjenoppta tidligere nedlagt skogbruksstudium på HiNT.
Forklaring	Tidligere skogbruksstudium er lagt ned. I dag større etterspørsel igjen.
Måleindikator	Antall utdannede skogbruksstudenter.

3.1.2 Andre kommunedelplanområders hovedsatsingsområder - medansvar

Satsingsområde:	OPPVEKSTMILJØ
Mål:	Barn og unge opplever motivasjon og mestring. Det er samsvar mellom arbeidslivets kompetansebehov, utdanningsinstitusjonenes tilbud og ungdommens valg av utdanning.

Vegvalg:	Informasjonsvirksomhet overfor skolene om regionens kompetansebehov
Delmål:	L: Elevene har god tilgang til informasjon om framtidige yrkesmuligheter i regionen. V: Samsvar mellom bedriftenes kompetansebehov og ungdoms valg av utdanning.
Tiltak:	•
Forklaring	
Måleindikator	Statistikk fra SSB over utdanningsvalg. Tilbakeflytting i aldersgruppa 20-35 år.

Vegvalg:	Gi informasjon til barn og unge om framtidig kompetansebehov.
Delmål:	Disponere ressursene likeverdig overfor elevene, slik grunnskolen gir alle et grunnlag for framtidig yrkesaktivitet.
Tiltak:	
Forklaring	
Måleindikator	

Satsingsområde:	FOLKEHELSE
Mål:	En aktiv befolkning med god helse.

Vegvalg:	Legge til rette for forskning og bruke forskningsresultater
Delmål:	Bruk av forskningsresultat sikrer at tjenestene utvikles i forhold til utfordringene.
Tiltak:	•
Forklaring	
Måleindikator	Prosessmål: Møter er avholdt og beslutning om bruk av forskningsmaterieell er tatt.

Satsingsområde:	OMSORG FOR ALLE
Mål:	Tjenestetilbudet er trygt og forutsigbart, samtidig som det er dimensjonert og strukturert i forhold til befolkningens sammensetning og behov. Enhver har en meningsfylt hverdag ut fra egne forutsetninger.

Vegvalg:	Avklare tjenesteinnhold/-nivå. Ha effektive og samordnede basistjenester.
Delmål:	Tilstrekkelige og gode nok tjenester til innbyggerne sikres bl.a. gjennom økt bruk av helseteknologi.
Tiltak:	•
Forklaring	
Måleindikator	Prosessmål: Økning i antall PDA'er i drift. Effektmål: Nto.driftsutg. pr. bruker som får hjemmesykepleie og hjemmehjelp i forhold til 2009. Brukerundersøkelser skal vise positiv utvikling for total opplevelse av tjenestene i forhold til 2008.

Vegvalg:	Stimulere til at innbyggere kan bo i egen bolig og klare seg selv lengst mulig.
Delmål:	Samlokalisering av brukere bidrar til videreføring av en kvalitativt god tjeneste.
Tiltak:	•
Forklaring	
Måleindikator	Vurdere samlet tilbud i kroner i forhold til om brukerne bor hver for seg.

Satsingsområde:	KULTUR FOR ALLE
Mål:	Kunst, idrett og kultur har en viktig rolle i offentligheten. Alle innbyggere har

mulighet til kulturopplevelser og aktiv deltakelse i kulturlivet.

Vegvalg:	Legge til rette for profesjonelle utøvere innenfor alle kulturområder.
Utvikling av festivaler og kulturarrangement	
Delmål kommunedelplanområde kultur: Realisering av SNK sitt utviklingsprogram 230-2030.	
Tiltak:	•
Forklaring	
Måleindikator	Antall besøkende på Stiklastadir 2011 sammenholdt med 2010. Måles av kommunedelplanområde Kultur.
Delmål kommunedelplanområde kultur: Pilegrimsleden – vedlikehold/videreutvikling.	
Tiltak:	•
Forklaring	
Måleindikator	Andelen positive vandrere
Delmål kommunedelplanområde kultur: Aktivt bidra til at Olsokdagene blir en internasjonal kulturfestival. Aktivt bidra til utvikling av kulturarrangement som FIFF og Midtvinterdanen.	
Tiltak:	
Forklaring	
Måleindikator	Antall besøkende på SNK. Antall grunnskoleelever som aktiviseres på ulike måter gjennom FIFF samt antall besøkende på FIFF. Antall deltakende barn og unge på Midtvinterdansen
Delmål kommunedelplanområde kultur: Formidling av arrangementskompetanse.	
Tiltak:	•
Forklaring	
Måleindikator	Vurdering av kvalitet på arrangement

Satsingsområde:	FYSISKE OMGIVELSER
Mål:	Bolyst er utviklet gjennom helhetlig, langsiktig og samordnet satsing på stedsutvikling.

Vegvalg:	Planlegge helhetlig og sikre areal for næring, landbruk, bolig, fritid i alle deler av kommunene, og ivareta biologisk mangfold, fiske og vilt.
Delmål:	L: Innbyggerne opplever bolyst.
Tiltak	<ul style="list-style-type: none"> Felles arealplan for kommunene. Felles kommunedelplan for næring, landbruk og naturforvaltning.
Forklaring	
Måleindikator	Prosessmål: Planvedtak.

Vegvalg:	Sikre helhetlig byutvikling.
Delmål:	L: Innbyggernes trivsel øker som følge av mer estetiske, formålstjenlige og brukervennlige løsninger.
Tiltak	<ul style="list-style-type: none"> Utvikling av havneområdet.
Forklaring	
Måleindikator	Prosessmål: Vedtak på plan for havna. Effektmål: Havna: Antall nye etableringer – næring og bolig.
Vegvalg:	Bruke lokale tradisjoner, kulturelle aktiviteter og nyskapende kunst for å skape gode livsmiljø og utvikle attraksjoner.
Forklaring	Ikke systematisk satt opp delmål

Vegvalg: Ivareta kulturarven i planleggingen.

Forklaring	Ikke systematisk satt opp delmål
------------	----------------------------------

3.2 Handlingsprogram organisasjon

Alle kommunedelplanområder viser hvordan de vil følge opp satsingsområder under organisasjon.

Satsingsområde:	KOORDINERING
Mål:	Kommunale tjenester er koordinert og samhandlingen med eksterne samarbeidspartnere er god.

Vegvalg: Videreutvikle kommunesamarbeidet.	
Gjennomføre felles overordnet kommuneplanlegging.	
Delmål:	Innbyggerne opplever kommunen som en åpen og tydelig organisasjon og de kommunale tjenestene som enhetlige.
Tiltak:	<ul style="list-style-type: none"> • Faste møter i Strategisk ledergruppe, felles for Levanger og Verdal. • Felles arealplan for kommunene. • Felles kommunedelplan næring, landbruk og naturforvaltning for kommunene. • Felles arbeid på mal for kommunedelplaner og temaplaner i kommunene. • ISK 3.
Forklaring	Tiltakene er felles for Verdal og Levanger kommuner. Faste møter i Strategisk ledergruppe gjennomføres. Felles maler for kommunedelplaner og fagplaner er under utarbeidelse.
Måleindikator	Årsverk. Brukerundersøkelser. Økonomisk utvikling i kommunene.

Vegvalg: Ha en målrettet leder- og medarbeiderutvikling.	
Delmål:	Kommunale ledere er tydelige og utviklingsorienterte. Medarbeiderne er myndiggjorte og tar ansvar for utviklingen av egen arbeidsplass.
Tiltak:	<ul style="list-style-type: none"> • Felles lederskole med Verdal. • Utviklingsorienterte lederavtaler som en del av styringssystemet. • Nettverk/fagsamlinger. • Omstillings- og utviklingsprosjekter på tvers av kommunene.
Forklaring	Kravene til kommunal omstillingsevne som følge av ressursknapphet og endring i behov mellom fagområder fører til behov for ny kompetanse på alle nivå. Dagens aktivitet dekkes innenfor budsjettammen.
Måleindikator	Resultat av medarbeiderundersøkelser.

Vegvalg: Videreutvikle samarbeidet med eksterne aktører.	
Delmål:	Tjenestemottakerne mottar tjenester på riktig nivå. Samsvar mellom utdanning og lokalt kompetansebehov.
Tiltak:	<ul style="list-style-type: none"> • Samarbeidsavtale med HiNT.
Forklaring	
Måleindikator	Inngåtte samarbeidsavtaler??

Vegvalg: Utvikle felles kvalitetssystem og forbedringskulturer.	
Ha en effektiv og avklart rollefordeling og ansvars plassering.	
Delmål:	Kommunale tjenester er forutsigbare, har tilstrekkelig kvalitet og evalueres kontinuerlig.
Tiltak:	<ul style="list-style-type: none"> • Bruk av kvalitetshjulet danner grunnlaget for kommunale tjenester. • Innføre Kvalitetsloven, felles med Levanger.
Forklaring	Kvalitetsloven er under innføring. Tas i bruk i 2010.
Måleindikator	Klager på enkeltvedtak. Avvik.

Satsingsområde: ARBEIDSKRAFT

Mål: Levanger og Verdal kommuner er attraktive arbeidsgivere som tiltrekker seg og beholder arbeidskraft med riktig kompetanse.

Vegvalg: Utvikle en profesjonell og framtidsrettet strategi for å rekruttere og beholde arbeidskraft

Sikre en målrettet videreutdanning.

Delmål: Det er i 2013 samsvar mellom oppgaver som skal løses og den kompetanse som finnes i organisasjonen.

Tiltak:

- Bemanningsplanlegging, jfr. omstillingsbehov
- Lærlinger

Forklaring: Utgifter til alle lærlinger er samlet på rådmannens budsjett. Det vil i 2009 være en kostnadsøkning på kr. 600.000,- til formålet, og en samlet kostnad på 1,9 mill. kr.

Måleindikator: Måleindikator

Satsingsområde: TEKNOLOGI

Mål: Levanger og Verdal er foregangskommuner innen bruk av teknologi. Alle kommunale ansatte har relevant kompetanse i bruk av digitale verktøy og ny teknologi.

Vegvalg: Utnytte eksisterende og ny IT- og hjelpemiddelteknologi og kompetanse.

Stille tydelige krav til digital kompetanse hos ansatte og i rekrutteringen av nye medarbeidere.

Delmål: Alle ansatte har nødvendig kunnskap for å nyttiggjøre seg tilgjengelig teknologi.

Tiltak:

- Ved stillingsutlysning kreves dokumentert kompetanse i samsvar med behovet.
- Gjennomgang av kompetansestatus i organisasjonen og kompetanseheving i forhold til behov.

Forklaring: Kostnad må utredes.

Vegvalg: Videreutvikle digitale løsninger for informasjon, kommunikasjon og tjenesteproduksjon.

Delmål: Informasjon om kommunen er lett tilgjengelig, og dialogen med innbyggerne løses raskt.

Tiltak:

- Ny kommuneportal
- Utnytte teknologien til nye løsninger.

Forklaring: Kostnader må utredes.

Måleindikator: Ny kommuneportal er etablert. Nye løsninger må utredes.

Satsingsområde: MILJØVENNLIG DRIFT

Mål: Kommunal drift er energieffektiv og tar i bruk riktig teknologi for å spare miljøet.

Vegvalg: Benytte miljøvennlig teknologi.

Arbeide for lavere energibruk.

Delmål: Til tross for ulike utbyggingsprosjekter er energiforbruket i 2013 på samme nivå som i 2009.

Tiltak:

- Klima og energiplan.

Forklaring: Se tiltak under anlegg, infrastruktur, samfunnssikkerhet og miljø.

Vegvalg:	Arbeide med alle ansattes holdninger og adferd i forhold til miljø. Redusere papirforbruket til et minimum.
Delmål:	Kopieringsnivået i kommunen er redusert med 20 % i 2013 i forhold til 2009.
Tiltak:	<ul style="list-style-type: none"> • Alle dokumenter til politisk behandling sendes ut elektronisk.
Status	Kostnader/innsparing må utredes.

4. FORSLAG PÅ NYE SATSINGSOMRÅDER I PLANPERIODEN

4.1 Nye satsingsområder

		menneskerettighetene											
	1.5.1.	Utvikle sykkelturisme	50	50									
	1.5.2.	Utvikle fuglekikketurisme											
	1.6.1.	Videreutvikle pilegrimsleden med overnattingssteder og muligheter for bespisning	100	50	50								
	1.7.1.	Passasjerer fra Hurtigruten og fra cruisebåter får anledning til å besøke Helgenkongens rike											
	1.7.2.	Utvikling av oppsøkende salgsapparat											
	1.8.1.	Avklare videre felles destinasjonsselskap	2.000	500	500	500	500						
	1.8.2.	Tilrettelegge for gode nettsider med mulighet for å bestille og betale på nett (minimum engelsk i tillegg til norsk)											
	1.8.3.	Porten til Helgenkongens rike sørfra markeres ved inngangen til Vududalen	400		200	200							
	1.9.1.	Alle severdigheter som markedsføres må være lett å finne, universelt utformet og vedlikeholdes godt. Innehaverne må sjekke hjemmesiden sin minst 2 ganger pr dag.											
	1.9.2.	Tømmestasjoner og parkeringsplasser for bobiler opprettes i tilstrekkelig grad											
	1.10.1.	Arrangere vertskapskurs											
	1.11.1.	Stille krav til utbyggere/aktører i å bruke miljøvennlig teknologi											
	1.12.1.	Kommunen må være en aktiv samarbeidspartner.											
	1.13.1.	Utvikle forventinger til HiNT innen reiseliv og kultur.											
	Vegvalg	LANDBRUK OG MAT											
	2.1.1.	Nytte Landbruksinkubator/Ungt entreprenørskap til å bearbeide eks. gulrot og potet til nye produkter											

2.2.1.	Aktivt bruke prosjektet "Melk i fokus" til å skape økt fokus på framtidig melkeproduksjon i regionen												
2.3.1.	Utvikle aktiviteter for mennesker i ulike livsfaser	200	50	50	50	50							
2.3.2.	Alternativ bruk av tomme driftsbygninger.	200		100	50	50							
2.3.3.	Utvikle "pilegrimspakke" med mat, turmuligheter og overnatting (<i>se under vegvalg reiseliv</i>)												
2.4.1.	Produsere brosjyre som samlet viser hva som tilbys av landbruksprodukter i regionen.	25	25										
2.5.1.	Falbygdens Ost i Levangers samarbeidskommune i Nordisk Cittaslow – Falkøping – er blitt en betydelig ettertraktet vare i Sverige. Dette er et eksempel som kan følges. Falbygdens Ost deler svært gjerne sin erfaring. Utnytte denne muligheten til erfaringsinnhenting.	25	25										
2.6.1.	Nytte mobilt slakteri for slaktning av lokalprodusert mat.(Dyr opp til 100 kg)												
2.7.1.	Øke interessen for å produsere økologisk. Bevirke til endring i regelverket.												
2.7.2.	Øke økologisk kornproduksjon												
2.7.3.	Utvikle lokal økologisk sjokolade. Stimulere elevene på vg skole for eksempel gjennom en konkurranse om å lage Olavssjokolade (Banesår eller Blodøks)	25	25										
2.8.1.	Etablere pilotprosjekt for flytting av jord gjennom kjøp av kvoter ved nedbygging.	100		100									
2.9.1.	Fokus på mulighetene i												

		markedet. Bruke Askeladdprisen aktivt som motiverende faktor.											
	2.10.1.	Markedsføre regionens kvaliteter for rekruttering og bosetting på gårdsbruk.	25	25									
	2.11.1.	Stille krav til utbyggere i å bruke miljøvennlig teknologi											
	2.12.1.	Samarbeid kokk/produsent.											
	2.12.2.	Videreutvikle godt samarbeid med FoU-miljøer											
	2.13.1.	Utvikle forventinger til HiNT innen landbruk og mat.											
	Vegvalg	MILJØBASERT NÆRING											
	3.1.1.	Benytte kompetanse som finnes i Innherred Renovasjon og Veolia Miljø i informasjon til næringslivet om avfallshåndtering av ulike avfallsprodukter.	25	25									
	3.2.1.	Koble seg opp mot teknologimiljøene for gjennom samarbeid å øke miljøkompetansen til relevant lokal næring og samtidig ha fokus på å utvikle nye, mer energisparende løsninger.											
	3.3.1.	Støtte opp om jernbane 1 time Steinkjer-Trondheim. (se også vegvalg 5 INDUSTRI OG ENERGI)											
	3.3.2.	Styrke utnyttelsen av havnene i Trondheimsfjorden (se også under vegvalg 5 INDUSTRI OG ENERGI)											
	3.4.1.	Levanger og Verdal kommuner Miljøsertifiserer egne virksomheter	120	30	30	30	30						
	3.4.2.	Kommunene vektet miljøsertifisering i anbud ved kjøp av varer og tjenester.											
	3.4.3.	Økt informasjon til lokalt næringsliv om Miljøfyrtårnsertifisering											

3.4.4.	Samarbeide skole og næringsliv når det gjelder å utvikle interesse for produksjon av bioenergi. Bedriftsbesøk.											
3.5.1.	I forbindelse med anbud på offentlige bygg må det stilles detaljerte krav slik at leverandørbransjen ha like konkurransevilkår. Dvs at det må prosjekteres detaljert før anbudet går ut. Krav om årskostnader ved drift av bygget. Samtidig også årskostnader etter 3 års drift. På nybygg skal maksgrense vær 80kwt pr m2.											
3.5.2.	Stille krav til løsning for lagring av avfall under bakken ved større leilighetskompleks.											
3.5.3.	Legge bestemmelse om miljøvennlige løsninger i byggematerialer og energi i reguleringsbestemmelser.											
3.5.4.	Sette krav til radonmåling i forbindelse med byggesøknad. Resultatene samt systematiske målinger skal resultere i et tilgjengelig radonkart over våre kommuner.											
3.6.1.	Samarbeid med NTNUs forskningsmiljøer innen miljøteknologi.											
3.7.1.	Etablere en årlig konferanse med fokus på energi. Målgruppe politikere, næringsliv og kommunen.	150	50	50	50							
Vegvalg	HELSETEKNOLOGI											
4.1.1	Levanger og Verdal kommuner innkaller til møte minst 2 ganger pr år	10	10	10	10	10						
4.1.2	Levanger og Verdal kommuner legger ut lenker på sin											

		hjemmeside til alle aktuelle bedrifter											
	4.1.3	Arrangere "halv-åpen dag", dvs invitere hjem eller til presentasjon av produkter og virksomhet på rådhuset på ettermiddagstid											
	4.1.4	Fysisk samlokalisering i klynge(r)	200	90	110								
	4.2.1	Gjøre aktuelle produsenter i Levanger og Verdal oppmerksom på muligheten for internasjonal forretningsutvikling.	100	25	25	25	25						
	4.2.2	Bidra til å bygge auditorium ved HUNT – investering som må finansieres særskilt											
	4.3.1.	Informere om de muligheter som ligger i HUNT.											
	4.4.1.	Delta i samarbeid med FoU-virksomheter og bedrifter i utviklingsarbeid, både på nasjonalt og internasjonalt nivå	175	25	50	50	50						
	4.5.1.	For å få fortløp på å utvikle smarthus, må kommunene ta en aktiv rolle	100	25	25	25	25						
	4.6.1.	Samarbeid med utdanningsinstitusjoner som utvikler helseteknologi-utdanning											
	4.6.2.	Tilby elever i ungdomsskolen og videregående skole bl.a dagsbesøk på fremtidens operasjonsstue.											
	4.7.1.	Stille krav til utbyggere i å bruke miljøvennlig teknologi											
	4.8.1.	Utvikle forventninger til HINT innen helseteknologi											
	4.9.1.	Offensivt bruke virkemiddelapparatet, inkludert regionalt næringsfond og	200	50	50	50	50						

		internasjonale muligheter som EU-program											
	Vegvalg	INDUSTRI OG ENERGI											
	5.1.1.	Utbygging av grønn energiproduksjon på Skogn.	100	50	50								
	5.1.2.	Videreutvikle Ecopro											
	5.2.1.	Videreutvikle klyngetekningen, bl.a. innen elektronikk/helseteknologi (se <i>helseteknologi</i>)											
	5.2.2.	Presentere lokalisering av eksisterende bedrifter og ledig areal på en oversiktlig måte	25	25									
	5.2.3	Oppgradering av jernbane og E6 – finansieres særskilt											
	5.2.4.	Utvikle attraktive boligområder											
	5.3.1.	Benytte bl.a. juletreffet til å formidle om jobbmuligheter.											
	5.4.1.	Stille krav til utbyggere i å bruke miljøvennlig teknologi											
	5.5.1.	Samarbeid i Trondheimsfjorden om havnetjenester	70	70									
	5.5.2.	Lage forpliktende strukturer med NTNU-miljøet											
	5.6.1.	Utvikle forventinger til HiNT innen industri og energi											
	Vegvalg	NATURFORVALTNING											
	6.1.1.	Videreføre allerede etablert forvaltning gjennom viltutvalgene og felles viltnemnd.											
	6.2.1.	Stimulere til aktivt samarbeid grunneiere imellom innom naturlig vald,											
	6.3.1.	Plan bruk av data vedrørende biologisk mangfold utarbeides	25		25								
	6.4.1.	Løpende ajourhold av data om biologisk mangfold.											
	6.5.1.	Melde seg inn i Countdown 2010	40	10	10	10	10						
	6.6.1.	Positiv utnyttelse av											

		verneområdene											
	6.7.1.	Sørge og at oppgangshindrende terskler ikke gror igjen.											
	6.7.2.	Videreføre årlig yngel-og ungfiskregistrering.											
	6.7.3.	Øke informasjon om hvordan hindre spredning av smitte											
	6.8.1.	Utbygging av småkraftverk i Dillfossen og andre aktuelle fossefall i regionen forutsatt at vernebestemmelser løses opp – <i>særskilt investering</i>											
	6.9.1.	Etablere informasjonspunkt fra E6 som viser til portal til søndre del av Nasjonalparken.	100		100								
	6.9.2.	Utvikle næring knyttet til turisme i sammenheng med biologisk mangfold og verneområder.	100		50	50							
	6.9.3.	Legge tilgjengelig informasjon på kommunens hjemmeside over tur- og overnattingsmuligheter i Nasjonalparken.											
	6.10.1.	Avklare muligheter for spredt bygging av utleiehytter i LNF-område som et ledd i å utvikle tilbudet innen jakt/fiske/friluftsliv											
	6.10.2.	I forbindelse med arealplanen øke arealstørrelse på fritidsbolig											
	6.11.1.	Medvirke til effektiv jakt på kortnebbgås											
	Vegvalg	UTDANNING OG KOMPETANSE											
	7.1.1.	Formidle mulighetene for arbeid innenfor de ulike sektorer på juletreffet.	100	25	25	25	25						
	7.2.1.	Nytte nyopprettet Karrieresenter for Verdal og Levanger som kompetanseformidler på området											
	7.2.2.	Skape større tilgang på											

		økonomikvalifisert arbeidskraft											
	7.3.1.	Etablere avløser som godkjent utdanning.											
	7.4.1.	Utfordre entreprenørskap i skolen til å utvikle nye produkter innen områdene landbruk og mat.											
	7.5.1.	Utvikle samarbeid med Ungt Entreprenørskap.											
	7.5.2.	Gjenoppta tidligere nedlagt skogbruksstudium på HiNT.											
ORGANISASJON													

5.2 Investeringstiltak

Investeringer med en kostnad over kr. 100.000 tas med under investeringstiltak.

Prioritet	Tiltak nr.	Tiltak	År	Samlet kostnad 1000 kr.	Finansiering (1000 kr)				Oppfølgings- ansvarlig (en funksjon/ en person)	Berørte kommune- delplanområder
					Tilskudd	Salg	Annet	Lån		
SAMFUNN OG TJENESTER										
		Kommer tilbake til dette ved behandling av økonomiplan for 2011.								
ORGANISASJON										

6. HJELPEDOKUMENTER

- **Utfordringsdokumentet - mot år 2020.**
- **Planer:**

Felles for Levanger og Verdal:

Verdal